

Inna Luterusse
Katekismusse

Sppetus

Mis sees on

- 1) Wiis Peatükki.
- 2) Hommiõ, Dhto-ning Sõma-
aia Paltwed.
- 3) Sppetus Melewallasst pattud an-
deks anda.
- 4) Patto Lunnistusse Sannad.
- 5) Koddo-Sppetus.
- 6) Kõsõmiste ning Kõstmiste Sannad.

Trükkitud 1782. Aastal.

Matteusf. Rom. XXII. Peatükks

37-39. salmist sadik.

Jesus ütleb:

Sinna pead

Jesait t omma Jummalat
armastama

keigest ommast süddamest,

ja

keigest ommast hingest,

ja

keigest ommast melest.

Sesamma on

se esimesne ja suur kässo-sanna.

Ugga teine

on selle sarnane:

Sinna pead omma liggimest armastama

kui isse-ennast.

Rom. Rom. III. Peat. 31. salmis.

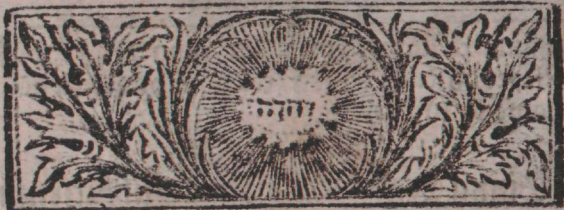
Kas

meie siis kässo tühiaks teme usso läbbi?

Ei mitte,

waid

meie finnitame kässo.

Meie Risti-
Oppetusse
wiis Peatükki.

Esimenne Peatük.

Jummala kümnest Räsust.

Esimenne Räs.

Minna ollen se Issand sinno Jum-
mal. Sul ei pea mitte teisi Jum-
malaid ollema minno kõrwas.

Mis se on ?

Meie peame Jummalat ülle keige asiade kart-
a, armastama ja temma peäle lootma.

Teine Räs.

Sinna ei pea mitte Jummala omma
Issanda nimme ilma-asiata suhho wõt-
ma; sest Issand ei jätta tädä nuhtlemat-
a, kes temma nimme furjaste prugib.

Mis se on ?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama,
et meie temma nimme jures mitte ei nea

wañnu, ei lausu, ei walleta egga petta; waid et meie sedda keige hädda sees appi hüame, pallume, lidame ja tanname.

Kolmas Käst.

Sinna pead pühhapäwa pühhitsema.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie jultust ja Jummalala sanna ei põlga; waid et meie sedda pühhaks peame, heal mele kuleme ja õppime.

Neljas Käst.

Sinna pead omma issa ja omma emma auustama, et sinno käsfi hästi käib, ja sinna laua ellad ma peäl.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie ommad wannemid ja issandid ei põlga egga wihhasta, waid et meie neid auustame, tenime, nende sanna kuleme, ja neid ar.õsaste ja kalliste peame.

Wies Käst.

Sinna ei pea mitte tapma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse ihhule ühtegi kahju ehl kurja ei te; waid et meie tedda aitame, ja temmale head teme keige ihho hädda sees.

Kues Käst.

Sinna ei pea mitte abbiello ärruma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie kasinaste ja puhtaste ellame kõnnette ja teggude sees, ja et iggaüks peab omma abikasa armastama ja auustama.

Seitsmes Käsk.

Sinna ei pea mitte varrastama.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse rahha ehk warra ei wõtta, egga kawwala kauba, egga petrise rõga ennestepole ei kisu; waid et meie temma warra ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Rahhetas Käsk.

Sinna ei pea mitte üllekohto tunnista-
ma omma liggimesse wasto.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse peäle mitte kawwala-
laste ei walleta, tedda mitte ei petta, teelt ei pekka, egga kurje kõnnesid temma peäle ei tõsta; waid et meie temmo eest kostame, teik head temmast kõnneleme, ja teik asjad heaks kåname.

Ühhetas Käsk.

Sinna ei pea mitte himmustama om-
ma liggimesse kodda.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse pärrandust ehk kodda kawwalussega ei püa, egga õigusse nimmes ennesse pole ei kisu; waid et meie tedda aitame, et temma sedda ennesele woiks piddada.

Rümmes Käst.

Sinna ei pea mitte himmustama omma liggimesse naest, sullast, ümmerdajat, weiksid, egga muud, mis temma pärralt on.

Wis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse naest, perret ehk weiksid ärra ei awwatelle, egga wäggise ei wotta; waid et meie neid maenitseme, et nemmad paigale jäwad, ja rewad, mis nende kohhus on.

Wis ütleb nüüd Jummal teikist neistsinatsist käskudest?

Temma ütleb nenda: Minna se Issand, sinno Jummal, ollen üks wägga wihhane Jummal, kes wannematte patto nuhtleb laste kätte kolmandamast ja neljandamast põlwest sadik, kes mind wihkawad. Agga neile, kes mind armastawad, ja minno käsud peawad, teen minna head tuhhandest põlwest sadik.

Wis se on?

Jummal ähwärdab nuhhelda teik, kes need sinat sed käsud ülleastwad; sepärrast peame meie temma wihha kartma, ja mitte nendesinnaste käskude wasto reggema; agga temma tootab armsu ja teik head teikile, kes need käsud peawad, sepärrast peame meie tedda ka armastama, temma peäle lootma, ja hea melega temma käsko woda reggema.

Teine Peatük.
Pühhasi Nisti-Uksust.

Esimesse Sypetus:
Lomissest.

Minna ussun Jummal se Issa, kei-
ge wägge wama taewa ning Ma
Poia sisse.

Mis se on?

Minna ussun et Jummal mind ja kei lomad
on lonud, mulle ihho ja hinge, silmad, kõrwad,
ja kei liikmed, moistust ja kei meled on annud
ja weel hotab? ja peälegi rided, kingad, sõmisse
ja jomisse, kodda ja maia, naese ja lapse, põs-
lo, weiksid, ja kei wilja, kei ihho ja ello tarwi-
dust ja toidust rohkesti ja iggapäaw kaannab, ja
kei ge hädä ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja se
kei teeb temma isalikkust jummalikkust armust
ja heldussest, ja ei mitte sepärrast, et minna sedda
wäärt ehk teninud ollen; se eest on minno kōhus
tedda kita, tännada, tenida, ja temma sanna
kuulda; se on tõeste tõssi.

Teine Sypetus:

Arwalunnastamisest.

Minna ussun Jesusse Kristusse Jum-
mala aino Poia, meie Issanda sisse, kes
pühhasi Waimust on sadud, ilmale todud
neitsist Mariast, Pontsiusse Pilatusse
al kannatanud, risti lödud, surnud ja
mahhamaetud, alla lainud pōrgohau-
da,

Da, kolmandomal päwal jälle üllestous-
nud surrust, üleslainud taewa, istub
Jummal omma keigewäggewama Jäsa
parramal käel, seält temma tulleb kohhut
moisima ellawatte ja surnutte peäle.

Wis se on?

Minna ussun, et Jäsus Kristus tõssine Jum-
mal, kes ommast Jäsgst iggawest sündinud, ning
ka tõssine innimenne, kes neltsist Mariast ilmale
todud, minno Jäsand on, kes mind ärrakaddu-
nud ja hukkamoiestetud innimest on peastnud ja
lunnastanud keikist pattust, surmast, ja kurrati-
wäest, ei mitte kulla eht hõbbedaga, wald omma
pühha kalli werrega, ning omma ilma süta kan-
natamisse ja surmaga, sepärrast et minna temma
omma piddin ollema, ja temma rikis temma al el-
lama, ning tedda tenima iggawesse õigusse, wag-
gadusse ja õnnistusse sees, nenda kui temma on
üllestousnud surrust, ellab ning wallitseb igga-
weste, se on tõeste tõssi.

Kolmas Öppetus:

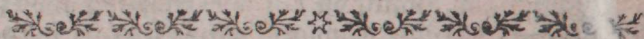
Pühhiisemisest.

Minna ussun pühha Waimo sisse, üht
pühha risti foggodust, pühhade ossasa-
mist, pattude andeks andmist, lihha ülle-
stousmist ning iggawest ello, Amen.

Wis se on?

Minna ussun, et minna ommast melest ja
wäest mitte ei woi Jäsusse Kristusse omma Jä-
sanda rüsse uskuda, egga temma jure sada: weid
pühha

pühha Waim on mind Ewangeliummi läbbi kutsnud, omma annetega walgustanud, ja õige usso sees pühhitsenud ja hoidnud, nenda kui temma keige pühha ristil, koggodusse ma peäl kutsus, koggub, walgustab, pühhitseb, ning Jeesusse Kristusse jures õige ja aino usso sees hoiab, sesamma ristil koggodusse sees temma minnule ja keikile usklikeledele iggapääw keik pättud rohkesti andeks annab, ja wiimisel päwal mind ja keik surnud ülles ärratab, ja minnule keige usklike dega Kristusse sees iggawest ello annab, se on tõeste tõssi.

Kolmas Peatük.

Pühha Issa meie Palwest.

Issa meie, kes sa olled taewas, pühhitsetud sago sinno nimmi, tulgo meile sinno riik, sinno tahtminne jündko kui taewas, nenda ka ma peäl, meie iggapääwast leiba anna meile tännapääw, ja anna meile andeks meie wõllad, kui meie andeks anname omma wõlglastele, ning ärra sata meid mitte kiusatusse sisse, waid peästa meid ärra sest kurjast; sest sinno pärralt on se riik, ning se wäggi, ning se au iggawest, Amen.

Esimesed Palwe sannad.

Jõsa meie, kes sa olled taewas.

Mis se on?

Jummal tahhab meid se lõbbi armolikkult kat-
suda et meie peame uskma, tedda meie õige Jõsa ja
meid temma õiged lapsed ollewad, et meie julgeste
ja kindla lotusfega tedda peame palluma, inenda
kui armad lapsed omma armsa issa palluwad.

Esimesenne Palwe.

Pühhitsetud sago sinno nimmi.

Mis se on?

Jummala nimmi on kõi isse-enneses pühha;
ag ga meie pallume sesinnatse palwe sees, et se ka
m eie jures saaks pühhitsetud.

Kuida sünnib se?

Kui Jummala sanna selgeste ning pühhaste
õppetakse, ja meie ka pühhaste kui Jummala lap-
sed sedda mõda ellame, sedda aita meid armas
taewane Jõsa! Agga kes teist wiisi õppetab, ja
ab, kui Jummala sanna õppetab, se ei pühhitse
mitte meie seas Jummala nimmi; se eest hoia
meid, armas taewane Jõsa!

Teine Palwe.

Tulgo meile sinno riik.

Mis se on?

Jummala riik tulleb kõi ilma meie palweta
isse-ennesest; agga meie pallume sesinnatse palwe
sees, et se ka meie jure tulleks.

Kuida sünnib se?

Kui se taewane Jõsa omma pühha Waimo
meile annab, et meie temma pühha sanna tem-
ma

ma armo läbbi ussume, ja Jummal meele pärrast ellame sin aialikkult ja seäl iggawest.

Kolmas Palwo.

Sinno tahtminne sündko kui taewas,
nenda ka ma peäl.

Mis se on?

Jummal hea armolinne tahtminne sünnib kül ilma meie palweta; agga meele pallume sefinnatse palwe sees, et se ka meie jures sünniks.

Kuida sünnib?

Kui Jummal keige kurja nou ja tahtmissse rik-
kub, ja kelab neid, kes meid ei tahha lasta Jum-
mala nimme pühhiteda, egga temma rikki meie
jure tulla, kui on kurrati, ma-ilma ja meie lihha
tahtminne; waid kiinitab ja hoiab meid kindlas-
te omma sanna ja usso sees meie otsani, se on
temma armolinne ja hea tahtminne.

Neljas Palwo.

Meie iggapawast leiba anna meile
tänapäär.

Mis se on?

Jummal annab iggapawase leiba kül ilma
meie palweta keikile kurja innimestele; agga meie
pallume sefinnatse palwe sees, et temma meile an-
nats sedda moista, ja tännoga wastowotta meie
iggapawase leiba.

Mis on iggapawane leib?

Keik, mis meie ihho toidusfeks ja üllespiddamis-
feks tarwis lähhab: söminne, jominne, rided, kin-
gad, kooda, maia, pöld, weiksed, rahha, warra,
wagga abbikasa, waggad lapsed, wagga perre,
wag-

waggad ja tru: id üllemad, hea wallitus, hea ilm, rahho, terwis, aus ello, head sobrad, tru: id naabred, ja muud nisuggused asjad.

Wies Palwe.

Ja anna meile andeks meie wõllad, kui meie andeks anname onnma wõlglastele.

Wis se on ?

Meie pallume sefinnatse palwe sees, et se taewane Jesa mitte ei tahhaks wadata meie pattude peäle, egga nende pärrast meie sedda keelda, mis meie pallume; sest meie ep olle sedda mitte wäärt, mis meie pallume, ja ep olle sedda ka mitte teenud; waid temma tahhaks meie sedda keik armust anda, sest et meie iggapäiw paljo patto teeme, ja selget nuhtlust terime. Siis tahhame meie ka süddamest andeks anda, ja heal meel head tehha neile, kes meie wasto efsiwad.

Rues Palwe.

Ming ärra sada meid mitte kiusatusse sisse.

Wis se on ?

Summal ei kiusa küll keddagi, agga meie pallume sefinnatse palwe sees, et Summal meid tahhaks hoida ja üllespidada, et kurrat, ma: ilm ja mele libha meid ei petta egga sada ebba: usso, meleärrahelmisse, ja monne mu sure patto ja häbbi sisse, ja kui meid sega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ärrawoidame, ja woi: must same.

Seitsmes Palwe.

Waid peästa meid ärra sest kurjast.

Wis

Mis se on?

Meie pallume sestinnatse palwe sees kui ühhel hobil, et se taewane Issa meid tahhaks peasta keitgesuggusest ihho- ja hingest, warrandusse ja aukahjust, ja wimaks, kui meie surma tunnike tulles, õnna otsa meile anda, ja armoga sestinnatsest hädada orrust ennese jure taewa wotta.

Wilmised palwe sannad?

Sest sinno pärrast on se riik, ning se wäggi, ning se au iggawest. Amen.

Mis on Amen?

Se on, et minna pean kindlaste ussma, et se taewane Issa meie palwed heldeste on wastowõtnud ja kuulnud; sest et temma isse on meid käsknud nenda palluda, ja tootanud, et temma meid tahhab kuulda. Amen, Amen, se on: jah, jah, se peab tõeste nenda sündimä.

Neljäs Peatük.

Pühhas Ristmisses.

Mis on Ristminne?

Ristminne ep olle mitte paljas wessi, waid üks nisuggune wessi, mis Jummalala käsitus on seatud, ja Jummalala sannaga ühtepandud.

Mis Jummalala sanna se on?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Matteusse ramatus wiimses peatükis: (28, 19.) Minge ja õppetage keit rahwast, ja ristige neid Jummalala se Issa, ja se Poia, ja se pühha Waimo nimmel.

Mis annab ehl sodab ristminne?

Temma sadab pattude andeks- andmist, peastab ärra surmast ja kurratist, ja annab iggawesse

wesse ünnistusse keikile, kes sedda ussuwad, mis Jummalä sanna ja tootusfed kolutawad.

Mis saggused on need Jummalä sannad ja tootusfed?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Mar-
kuse ramatus wümses peatükis: (16, 16.)
Kes ussub, ja tedda ristitakse, se peab õn-
saks sama, agga kes ei ussu, tedda peab huk-
ka moistetama.

Kuida woib wessi ni sured asjad tehha?

Wessi ei te sedda tõeste mitte: waid Jumma-
lä sanna, mis weega ja wee jures on, ja uss, mis
seddasamma Jummalä sanna wee sees ussub;
sest ilma Jummalä sannata on wessi paljas
wessi, ja ei mitte ristminne: agga Jummalä san-
naga on ta üks ristminne, se on üks ello wessi täis
armo, temma on uesündimisse pesseminne pühha
Waimo läbbi, kui pühha Paulus ütleb Titus-
se ramatus kolmandamas peatükis; Jummalä
on meid õnsaks reinud uesündimisse pesse-
misse ja pühha Waimo uendamisse läbbi,
tedda temma on wäljawallanud meie peäle
rohkestes Jesusse Kristusse meie Ünnisteggia
läbbi, et meie temma armo läbbi õigeks teh-
tud, iggawesse ello päriaks piddime sama
lotusse järrel; se on üks tõssine sanna.

Mis tähhändab nisuggune wee ristminne?

Se tähhendab, et wanna Adam (se on meie
pattune südda) peab iggapäwase kahhetsemisse
ja pattust pöõrmisse läbbi meie sees ärra-
uppu-
tud sama, ja surrema keige patto ja kurja him-
mudega, ja iggapäw jälle ettetullema ja ülles-
tõusma se uus innimenne, kes õigusse ja püh-
hasse

hastusse sees Jummalä ees peab iggaweste
ellama.

Kus se on kirjotud ?

Pühha Paulus ütleb ommas ramatus Roma-
rahwale kirjotud, kuendamas peatükis : Meie
olleme Kristussega mahhamaetud ristmisse
läbbi surma sisse, et otsego Kristus on ül-
les ärratud surnust Jäsa au läbbi, meie ka
nenda peame udes ellus kätäma.

Wies Peatük.

Pühhaist Altari Saakra- mentist.

Mis on se Altari Saakrament ?

Se on meie Jäsenda Jäsusse Kristusse tössine
ihhe ja werri, leima ja wina al meile risti-
rahwale süa ja juu, Kristussest ennesest seätud.

Kus se on kirjotud ?

Nenda kirjotawad need pühhad Ewangelistid :
Matteus, Markus, Lukas ja pühha Paulus :

Meie Jäsend Jäsus Kristus sel ösel,
mil tedda ärra anti, wottis leiba, tän-
nas, murdis ja andis omma Jüngrittele,
ja ütles : wotke, söge, se on minno ihho,
mis teie eest antakse, sedda tehke minno
mällestusses.

Selsammal kombel wottis temma ka
farriä päreast öhto söma-äega, tännas
ja andis omma Jüngrittele ja ütles :
joge

joge k'ik seält seest, sesinnane karrikas on se uus seädus minno werre sees, mis teie ja mitme eest ärrawallatakse pattude andeks-andmisses: sedda tehke, ni mittoford, kui teie sest jote, minno mällestusses.

Mis kasso on meil sesisuggusest sõmisses ning jomisses?

Sedda näitwad meile needsinnaesed Kristusse sannad: mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisses: se on, et meile saakramenti sees pattude andeks-andmist, ello ja õnnistust nende sannade läbbi antakse; sest kus pattude andeks-andminne on, seäl on ka ello ja õnnistus.

Kuida woib ihholik sõminne ning jominne nisuggused sured asjad tehha?

Sõminne ja jominne ei te sedda tõeste mitte, waid need Kristusse sannad: mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisses; need sannad on ihholikto sõmisses ja jomisses jures, kui üllem assi saakramenti sees, ja kes needsammad sannad ussub, sel on mis nemmad tunnistawad, pattude andeks-andminne.

Kes wotab auaste sesinnatse saakramenti wasto?

Vaastma ja ihho poiest ennast walmistama, on üks kaunis wäljaspidine kombe: agga se on öiete ja hästi walmistud, kellel usk on, nendesinnaste Kristusse sannade peäle: mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks-andmisses; agga kes neidsinnadid sanno ei ussu, ehk katnipiddi mõtleb, se ep olle mitte wäärt, egga hästi walmistud, sest se sanna: teie eest, tahhab selged wtliffud süddamed.

Soms

hea neist, kes tedda kartwad ning temma armo peäle lootwad.

Uu olgo Jummalale Issale, Poiale, ning pühhale Wainule, Amen.

Issa meie, kes sa olled taewas, n. t. s.

Mie tänname sind, Issand Jummal taewane Issa, Jeesusse Kristusse meie Issanda läbbi, keige sinno ande ning heatega misse eest, kes sinna ellad ning wallitsed igg. weste, Amen.

Jummal olgo fidetud ning tännatud sömissse ning jomissse ning temma falli sanna eest, temma andko meile eddespidi meie iggapawast leiba, ja õnnistago meid ka hinge polest Jeesusse Kristusse meie Issanda läbbi, Amen.

Jeesand, sinno suur nimmi olgo fidetud nüüd ning iggaweste, Amen.

Õhto = Palwe.

Õnnistago mind Jummal Issa, Poeg, ning pühha Waim, Amen.

Minna tännan sind, minno armas taewane Issa, Jeesusse Kristusse sinno armsa Poia meie Issanda läbbi, et sinna mind minnawal päwal olled armolikkult hoidnud ja faitsnud keige ihho

ning hinge kahjo eest. Minna pallun sind, anna mulle armo, et minna woiksin orn-
mad pattud süddamest tunda, kahhetseda
ning mahhajatta, ja anna mulle andeks
keik minno pattud ning eksitussed, mis-
ga minna sind ollen wiuhastanud; kaitse
ning hoia mind selfinnatsel õiel armolik-
kult keige patto, kurja ning kahjo eest, et
keik minno mõtte, sanna, teggo ning ello
woiks sinno mele pärrast olla. Sest min-
na annan omma ihho ning hinge, meie
üllema wallitseja ja keik muud üllemad,
meie wannemad, sugulased, waentased,
keik risti-rahvast, ja keik, mis mul on,
sinno holeks; sinno pühha Waim wallit-
sego minno ülle, sinno pühha Ingel olgo
minno jures, et se kurri waentane ihtege
melewalda minno peäle ei sa, Amen.

Õppetus

Melewallast pattud andeks anda ja finnitada.

Mis on pattude andeks-andmissse ja finnitamisse
Melewald?

Pattude andeks-andmissse ja finnitamisse me-
lewald on se woimus, mis meie Isad Je-
sus Kristus ma peäl armo õppetusses on seäd-
nud, neile pattusrele, kes pattust pöörwad pat-
tud andeks anda; agga neile, kes pattust ei pö-
ra,

Õppetus Melewallasst pattud and. n. t. s. 21
ra, pattud kinnitada, nenda kui Kristusse sannad
tunnistawad.

Kuida siis Jõsand Kristus ütleb ?

Temma ütleb nenda Joannesse ramatus; 20,
21-23. Nenda kui Jõsa mind on lakkitanud,
nenda lakkitan minna teid ka. Wortke pühha
Waimo: kellele teie ial pattud andeks anna-
te, neile on need andeks antud, kellele teie ial
pattud kinnitate, neile on need kinnitud.

Wis kasso sadab se Melewald ?

Sedda tunnistawad meile need sannad: Kels
lele teie ial pattud andeks annate, neile on need
andeks antud; se on, et neile usklikkudele pattud
andeks antakse Jõsusse Kristusse nimmel, kes sed-
da omma surma ja werre läbbi on saatnud, et
usk kinnitakse ja südda julgust ja rahho tunneb.
Sest kui pattud on andeks antud, siis tunneb
südda rahho usso läbbi.

Kuida woib Innimenne pattud andeks anda ?

Innimenne ei woi mitte pattud andeks anda is-
siennesest ehk ommast wäest, waid ammeti polest
ja Jõsanda Jõsusse Kristusse kassmisse peäl, nen-
da kui need sannad tunnistawad: Wortke püh-
ha Waimo: kellele teie ial pattud andeks an-
nate, neile on need andeks antud. Sest ot-
sego Innimesse Poial melewald on, pattud Ma
peäl andeks anda, nenda on temma sedda mele-
walda Ewangeliummi ehk armu-õppetusse am-
metile annud, kui temma ütleb: Nenda kui Jõsa
mind on lakkitanud, nenda lakkitan minna
teid ka. Joan. 20, 21. ja Luk. 10, 16. Kes teid
kuleb, se kuleb mind.

Kellele peab pattud andeks antama?

Meile, kes omma patto hädda tõeste tundwad, kahhesewad, allandikko ja usklikko süddamega ülestunnistawad, ja JEsusse Kristusse pärrast armo ja rõmustamist ihaldawad; fäst nenda üt-
leb Issand JEsus selle alwatud wasto: Olle rahhul, minno poeg, sinno pattud on sulle andeks antud. Matt. 9, 2 ja selle patto kahhesewa naese wasto: Sinno pattud on sulle andeks antud, sinno usk on sind aitnud, minne rahhoga. Luf 8 48. ja 7, p. 48. s.

Kellele peab pattud finnitadoma?

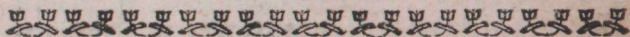
Keikile inimestele, kes pattust ei põra, ja ei ussu mitte, kes ka meiel patto sisse jäwad ellama ja keik head maenitust põigwad, nenda kui meie Issand JEsus Kristus õppetab: Kui sinno wend sinno wasto etkib, siis minne, ja nomi redda ennese ja temma keskes ütspänis; kui temma sind kuleb, siis olled sinna omma wenna kasuks sanud. Agga kui temma sind ei kule, siis wotta weel üks eht kaks ennesega, et keik assi kahhe ellik kolme tunnis-
sua suus seisaks; agga kui temma neid ei kule, siis anna koggodussele teada; agga kui temma koggodust ei kule, siis olgo ta sinno melest kui üks paggan ja rõlner. Matt 18, 15-17.

Waisuggused pattud peab ülestunnistama?

Summa ees peab inimene ennast keikipidid pattuseks tunnistama, ka nende pattude polest, mis temma ei tea agga tunne, nenda kui meie Issa meie pahwes teme. agga õppetaja ees tullemad agga need pattud ülestunnistada, mis meie teame ja ommas süddames tunneme.

Misfuggused pattud need on ?

Siin pead sinna omma ello ja ellamist läbbi katsuma Jummalata kumne kässo järrele, kas sa olled isä ehk emma, poeg ehk tüttar, issand, ehk emmand, perremees ehk perrenaene, sullane ehk tüdruk; kas sa olled olnud sanna kuulmatta, kas sa kellegile olled kurja teinud sanna ehk tōga, kas sa olled warrastanud, holeta ja wiyhane olnud, ebba- usko piddanud, roppus ellus eüanud ja wallestanud, ja kahjo teinud.

Patto Tunnistusse Sannad.

Armas õppetaja ! minna pallun sind, et sa minno patto tunnustust kuled ja Jummalata polest pattude andeks-andmist mulle kulutad :

Minna waene pattune innimenne tunnistan Jummalata ja sinno ees, et ma ei olle ükspäinis patto sees sündinud ja ilmale tulnud, waid et ma ka Jummalata kumne kässo wasto sagedaste ollen efsinud, Jummalata ja omma liggimest wiyhastanud, ja ollen sega Jummalata wiyhata ja iggawest nuhtlust ennese peäle saatnud. Agga minna kahhetsen ommad pattud teigest süddamest, ja ussun Jesusse Kristusse läbbi õnsaks sada. Sepärrast tullen minna armo aial, ja pallun sind Issanda Jesusse sullast, et sa mulle pattude andeks-andmist kulutad, ja minno nõdra usso kinnitusseks mind Issanda Jesusse Kristusse ihho ja werrega södad ja jodad. Minna tahhan Jummalata armo ja pühha Waimo abbi läbbi

omnia pattust ello parrandada, pattude eest-
nast hoida, nina nenda ellada, kui wagga risti
innimesse kohhus on.

Koddo - Öppetus.

Ehk monningad pühha kirja tunnistused
keigesugguste innimeste maenitlusseks ül-
lespandud, kuida nemmad peaxad om-
ma ammeti üllespidama, ja mis nende
kohhus on tehha.

Piiskopide ehk üllewaatjate ja Öppetajate kohhus.

Soggodusse üllewaatja peab ollema ilma lais-
matta, ühe naese mees, kaslin, moisslik, püh-
taste ehbitud, woðraste wastowõtja, kes kõlbab
öppetama, ei mitte jodik, ei mitte taplik, ei mitte
roppo kasso wüüdja, waid kes järrele annab ei
mitte riakas, ei mitte rahha peäle ahne, kes omma
maia-rahwa ülle hästi warab, kes ommad laps-
sed peab sannakuulmistes keige rõssise wiisiga: (sest
kui kegi omma ennese maia-rahwa ülle ei märka
üllewaatja olla, kuida woib temma Jummalale kog-
godusse eest hoolt kanda) ei mitte lesugune, kes
usko hilia wastowõtnud. 1 Tim. 3, 2-6.

Kes kinnipeab sest ustawast sannast minno öp-
petusse järrele, et ta wiiks wägaw olla ni hästi
maenitfema terme öppetusse läbbi, kui ka neid, kes
wastoräkiad on, nomima. Tit. 1, 9.

Kuuljate kohhus omma Öppetajate wasto.

Nenda on ka Jesand seädnuð neile, kes armo-
öppe-

Oppetust kulutawad, et nemmad armo oppetussest peawad ellama. 1 Korint. 9, 14.

Kedda oppetakse sannaga, se jaggago keif head selleie kes tedda oppetab. Urge effige mitte, Jummal ei anna ennast mitte pilkada. Kalat. 6, 6. 7.

Neid wannemid, kes omma anmeti hästi ülles piddawad, peab kabheworra auustusse wäart petama, keigeennamiste neid, kes tööd tewad sannas ja oppetusses. Sest kirri ütleb: Sinna ei pea mitte härja suud kinnisidduma, kes pahmast takab, ja: üks töteggia on omma palga wäart 1 Tim. 5, 17. 18. Luk. 10, 7.

Meie pallume teid, et teie wöttate nisuggussiks, kul nemmad on, neid piddada, kes teie seas tööd teggewad, ja teie üllewaatjad on 3 Slanda sees, ja teid maenitserwad; ja et teie wöttate neid üpris wägga armisaste piddada nende tö pärrast. Piddage rahho issekeskis. 1 Tessal. 5, 12. 13.

Kuulge ommad jubhatajad ja wötke nende sanna, sest nemmad walwawad teie hingede eest, nenda kui need, kes wastust peawad andma, et nemmad sedda rõmoga tewad, ja ei mitte ohkades; sest teil polle sest mitte kasso. Ebr. 13, 17.

Jmalikko üllematta kohhus.

Jgga hing heitko ennast üllematte alla, kellel keigeüllem melewald on, sest üllemaid ep olle niido kui Jummalast; agga kes üllemad on, need Jummalast seätud. Kes nüüd üllematte wapanneb, se panneb Jummalala seadmisse wasto: agga kes wastopannewad, need saatwad isse ennest peäle nuhriust. Sest ta ei kanna modka mitte ilma-asjata; sest temma on Jummalala tener

Pättemaksja nuhhelda sedda, kes kurja teeb.
Rom. 13, 1. 2. 4.

Ullamate kohhus üllematte wasto.

Andke Reisrile, mis Reisri kohhus, ja Jumma-
lale, mis Jummalala kohhus on. Matt. 22, 21.

Sepärrast on tarwis, et teie ennast allabei-
date, ei mitte ükspäinis nuhtlusse, waid ka süd-
dame tunnistusse pärrast. Sest iepärrast makske
ka makso, sest nemmad on Jummalala sullased,
kes otse se eest murret kandwad. Siis tassuge
nüüd keikile omma wõlga; makso, kellele makso,
tolli-rahha, kellele tolli-rahha, kariust, kellele
kariust, au, kellele au tulleb anda. Rom. 13,
5. 6. 7.

Sepärrast maenitsen minna keige esite, et
peab tehtama pallumissi, palwesid, pallumissi
teiste eest, ja tännamissi keikide innimeste eest,
kuningatte ja keikide eest, kellel keigeüllem mele-
wald on, et meie rahholist ja tassast ello woi-
time ellada keige Jummalakartusse ja au ello
sees; sest se on hea ja armas Jummalala mei
on-
nisteggia melest. I Tim. 2, 1. 2. 3.

Tulleta nende mele, et nemmad würstide ja üle-
matte wasto allandikkud on, nende sanna wõt-
wad, ja keige hea teule walmis on. Tit. 3, 1.

Heitke ennast keige innimeste seadmisse alla,
Jesanda pärrast, olgo kuninga kui üllema alla,
ellik pealikutte, kui nende alla, kes temmast on
lakkitud, kurjateggiattele kül nuhtlusseks, agga
heateggiattele kitusseks. I Peetr. 2, 13. 14.

Abbiello - rahwa kohhus.

Teie mehbed, ellage omma naestega targas-
te, ja tehke selle naeste - rahwale kui nõdrama ast-
jale au, nenda kui neile, kes ka armo - ello pär-
riad on, et teie palwesid ärra ei keelta. I Peetr.
3, 7.

Mehbed, armastage ommad naesed, ja ärge
sage wihaseks nende wasto. Kolos. 3, 19.

Naesed, kuulge omma meeste sanna kui Jõ-
sanda sanna, nenda kui Sara Abraami sanna
wõttis kuulda, ja hüdis tedda issandaks, kelle
lapsiks teie ollete sanud, kui teie head tete ja ühtegi
hirno ei kardada. Ewef. 5, 22. I Peetr. 3, 1. 6.

Wannematte kohhus.

Teie issad, ärge ärritage mitte omma lapsi
wiyhale, et nemmad meelt ärra ei heida, waid
kaswatage neid karristamisses ja Jõsanda mae-
nitsemisses. Ewef. 6, 4. Kolos. 3, 21.

Laste kohhus.

Lapsed, kuulge omma wannematte sanna
Jõsanda sees, sest se on õige. Auusta omma
issa ja emina: (se on esimenne kässo - sanna
tootussega) et sinno kässti woiks hästi kãia, ja
sinna woiksid kãua ellada ma peäl. Ewef. 6,
1. 2. 3.

Perre - wannematte kohhus.

Jõsandad, tehke sedda sullastele, mis õige
ja kohhus on, ja jãtke ahwardamist mahha,
ja

ja teädke, et ka teil ennestel Issand taewas on, ja temma ei pea ennam luggu ühhest kui teifest. Ewes. 6, 9. Koloss. 4, 1.

Sullaste, ümmardajatte, Päiliste ja Teoliste kohhus.

Teie sullased, kuulge nende sanna, kes teie issandad on lihha polest, kartusse ja wärristussega omnia süd' amewaggadusses, nenda kui Kristusse sanna; ei mitte silma kirjaks tenides, kui need, kes inimeste mele pärrast püüdwad olla, waid kui Kristusse sullased, kes Jummalatahtmist süd' damest tewad, kes heal meel Issandat teniwad, ja mitte inimesti, ja teädke, et, mis head tegi tai saab teinud, sedda saab temma Issanda käest, olge sullane ehk wabbat innimenne. Ewes. 6, 5-8. Koloss. 3, 22.

Nore Rahwa kohhus.

Teie nored, olge wannematte wasto allandik- kud, agga keli olge teine teise wasto allandikkud, ja ehhitage ennast seestpidi allandikko melega; sest Jummal pannes sureliste wasto, agga allandikkuike annab temma ommafarmo. Siis allandage ennast nüüd Jummalatahtmisse käre alla, et temma teid woiks üllendada õigel ajal. 1 Peetr. 5, 5. 6.

Leskede = Naeste kohhus.

Kes tõeste leffnaene on, ja üksi järrele jänud, se lodab Jummalatahtmisse peäle, ja jääb kindlaste palumiste ja waltwette sisse sõd ja päwad: agga kes lihha himmus ellab, se on ellawalt surinud. 1 Tim. 5, 5. 6.

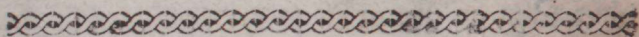
Issaga-

Iggauhhe Miſti-innimeſe
fohhuſ.

Sinna pead omma liggimeſt armastama kui
iſſe-ennast. Sellesinnatſe ſanna ſiſſe on leiſ
kääſud ühtepandud. Rom. 13, 19.

Jehke pallumieſi leiſide innimeſte eeſt.
1 Tim. 2, 1.

Kui iggaüks teeb omma tööd,
Siis on leiſ aſjad maias hääd.

Onſa Lutteruſe Kuſſimiste
ja Koſſimiste ſannad.

1. Kas ſa uſſud, et ſa pattune olled?

Jah minna uſſun, ma ollen pattune.

2. Kuſi ſinna ſabda tead?

Jummala künneſt kääſuſt, neid ei olle minne
mitte piddanud.

3. Kas ſinna kahheſed ommad pattud?

Jah minna kahhetſen, ja ſe teeb mulle wägga
haiget, et minna Jummala wasto ollen ekſinud.

4. Mis olled ſinna omma pattudega teninud?

Jummala wiחה, aialikko ſurma, ja iggaweeſt
hukkatuſt.

5. Kas sa ussud õnsaks sada ?

Jah minna ussun sedda kindlaste.

6. Kelle peäle lodad sa siis ?

Õmma armsa Issanda Jeesuse Kristusse peäle.

7. Kes on Kristus ?

Jummala Poeg, tõssine Jummal ja tõssine innimenne.

8. Õns ennam kui üks Jummal ?

Üks ainus Jummal on, agga kolm temma aino ollemisse sees, Issa Poeg, ja Pühha Waim, ja need kolm on üks. 1 Joan. 5, 7.

9. Mis on Kristus sinno eest teinud, et sa temma peäle lodad ?

Temma on minno eest surnud, ja on omma werre risti sambas minno eest ärrawallanud patude andeks - andmisseks.

10. Õns Issa ka sinno eest surnud ?

Ei olle mitte, sest Issa on Jummal, ja pühha Waim on ka Jummal, agga Poeg on tõssine Jummal ja tõssine innimenne, kes minno eest on surnud, ja on omma werre minno eest ärrawallanud.

11. Kust sa sedda tead ?

Pühhast armo - õppetussfest ja neist sakramenti sannadest, ja temma ihhust ia werrest, mis mulle sakramentis pandiks on antud.

12. Ütle mulle need sannad ?

Meie Issand JESUS Kristus sel õsel n. t. s.